

Uvodna sličica te številke nam kaže ruskega carja ob njegovem slovesnem prihodu na Dunaj. Letošnje leto je bilo jako bogato cesarskih in kraljevih obiskov, a med vsemi vladarji je ravno avstrijski cesar sprejel največ kronanih glav v svoji ponosni prestolnici. To je znamenje, da vkljub vročim notranjim bojem naše cesarstvo na zunaj še vedno varuje svoje ugledno stališče kot ona velevlast, ki je poklicana varhinja zapadne omike proti islamu. Obisk ruskega carja na dunajskem dvoru je bil zato tudi velikega političnega pomena; vsa Evropa je imela te dni uprte oči v sivolasnega Franca Jožefa I. in v še mladostnega carja, vladarja največje države na svetu. Saj je bilo znano, da se posvetujeta o skupnem postopanju Avstrije in Rusije na Balkanu. Uspeh tega obiska je bil res skupni nastop obeh držav: Turški sultan je dobil resen opomin, da mora izvesti reforme, po katerih bi bilo makedonskim kristjanom mogoče živeti kot ljudem v turški državi. Sultan je molče spraval opomin, a zdí se, da Turčija nima več moči, da bi se ozdravila in uredila svoje neznosne razmere. Naša slika nam kaže oba vladarja, ki se vozita skupaj med špalirjem vojaštva s kolodvora skozi dunajske ulice. — Vsa drugačna je pa slika na str. 768, ki nam kaže makedonske žene, prihajajoče na bojišče. Uboga Makedonija je požgana, polja poteptana, hiše oropane, a ljudstvo bega po gorah, trpeč lakoto in mraz. Dal Bog, da napoči kmalu dan rešenja za to ubogo rajo! — Sv. Ambrož in cesar Teodozij Veliki. (Str. 145.) Ena najčastitljivejših prikazni iz prvih stoletij krščanstva je sveti Ambrožij. V mladosti se je učil prava in je bil sloveč zagovornik. Rimski cesar ga je postavil za namestnika Emilije. A Ambrož je pustil sijajno državno službo; l. 374. so ga izvolili za škofa milanskega. Z

močno roko je vladal svojo škofijo v onih burnih časih, ko so krvave vojske razsajale po rimskem cesarstvu in so krivoverci napadali katoliško cerkev. Bil je mož brez strahu, kar je pokazal zlasti pri prizoru, katerega nam kaže naša slika. Cesar Teodozij Veliki je prišel z vojske v Milan. Ravnokar je bil dal poklati v Solunu mnogo nasprotnikov. Ko je hotel na božič slovesno vstopiti v milansko stolno cerkev, ga je pa pogumni škof pri vratih zavrnil in mu je zabranil vstop v cerkev. „Čigar roke so omadeževane s toliko krvjo, je očiten grešnik. Bodi cesar ali prostak, javno se mora pokoriti pred cerkvenimi vrati in ne sme med vernike, dokler ni dal zadoščenja žaljeni pravici z javno pokoro!“ Tako je pogumno ukazal nevstrašeni škof najmogočnejšemu vladarju svojega stoletja. In veliki cesar, ki je premagal mogočne sovražne vojske, je upognil svoj tilnik, slušal cerkev in se očitno izpokoril. Na to ga je sveti Ambrož zopet sprejel v cerkev. God sv. Ambroža obhajamo dné 7. decembra. — Pozdrav novoporočencema (str. 752.). Lepa slika ruskega slikarja Mjasojedova nam kaže ruski ženitovanjski običaj. Nevesta stoji tu v ženitovanjskem oblačilu. Najmlajši ženinov sorodnik ji po stari navadi prinese poročne kolače. Deček se prav ne upa do nje, a ona se sramežljivo obrača v stran. Sorodniki ženina in neveste pa se med seboj poljubujejo v znamenje, da stopajo odslej v svaštvo. — Pogreb Atale (stran 729.). Dr. Debevec nam je letos (glej str. 548. sl.) opisal zgodbo Atale, junakinje Chateaubriandovega znanega romana, kateri je najbrže dal povod Prešernovemu „Krstu pri Savici“. Naša slika nam kaže njen pogreb. Ako prideš v pariški Louvre, vidiš med najboljšimi deli francoskih slikarjev XIX. stoletja tudi krasno sliko Atalinea pogreba, katere reprodukcijo prinašamo v tej številki. Sentimentalna romantika Chateaubriandova je dovolj jasno naslikana na njej. V romanu popisuje Šakta pogreb indijanske deklice, ki je obljubila vedno devišstvo, a ne poznajoč natančno krščanske vere, umrla za strupom. Puščavnik Aubry je ž njim bdel celo noč pri mrtvem truplu in peval psalme, da je odmevalo po tihem gozdu. Zjutraj pa, ko je zlat trak na vzhodnem nebu napovedoval mladi dan, sta dvignila truplo in ga nesla čez skalovje navzdol. Jutranji veter se je igral z njenimi zlatimi lasmi. V dolinici ob bregu majhnega potočka sta izkopala jamo in položila v grob Atalo, mrtvo cvetko misisipskih

poljan . . . Ali nam ne bi hotel kak slovenski slikar tako predočiti kakega prizora iz Prešernovega „Krsta“? — „Debata v višjih slojih“ (str. 761.) nam pa kaže dva dimnikarja, ki sta se res visoko povzpela s svojim obrtom. Upajmo, da bo debata mirna, kajti na strehi mora biti tudi dimnikar hladnokrven. Sicer sta pa dobre volje in bosta brez dvoma kmalu mirno izginila vsak v svoj dimnik.

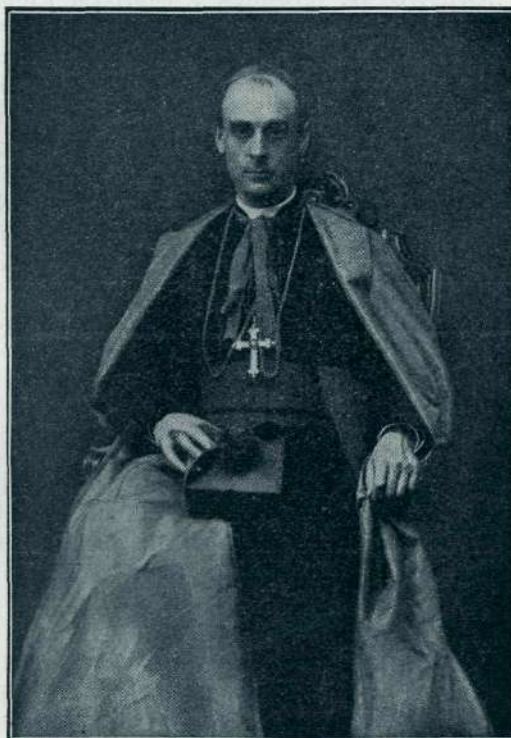

Novi državni tajnik svetega očeta, kardinal Merry del Val, je še mlad, a se je po svojih izrednih zmožnostih povzpел do te službe, ki zahteva pač, kakor malokatera, široko izobrazbo in treznega preudarka. Kot državni tajnik vodi namreč diplomatske zveze katoliške cerkve z vsemi državami celega sveta. Njegov prednik, kardinal Rampolla, desna roka rajnega papeža, je spretno in krepko vodil najtežavnejše državne posle, tako da se je res ves svet čudil njegovemu diplomatskemu talentu. Zato je pa vse nestrpno pričakovalo, koga mu bo novi papež izbral za naslednika. Kardinal Merry del Val se je v raznih službah tako odlikoval, da ga morajo priznavati za pravega moža tudi oni politiki, ki so mu kot bivšemu pristašu kardinala Rampolla iz kakršnegakoli razloga nasprotni. Njegov oče je bil španski poslanik na angleškem dvoru. Mati mu je bila katoliška angleška plemkinja. Rojen je bil v Londonu 10. okt. l. 1865. Svojega očeta je spremljal po raznih diplomatskih potih, tako da je že v mladosti obiskal skoro vse evropske dvore. Pri tem se je naučil tudi mnogo jezikov. V duhovnika je bil posvečen 30. decembra leta 1888. Njegovi predstojniki so porabili njegove sijajne zmožnosti za diplomatske posle. V službi je potoval po Ameriki, po Evropi in bil tudi na Dunaju. Kardinal Merry del Val je zelo pobožen duhovnik. Pri vseh svojih poslih je vsako jutro v izpovednici. Ko se je sešel kardinalski zbor, da izvoli novega papeža, so izvolili kardinali za tajnika konklavu monsignorja del Vala. Novoizvoljeni papež Pij X. ga je povzdignil v kardinala v javnem konzistoriju dne 9. novembra t. l.

Z naših vseučilišč. Število slušavcev na avstrijskih vseučiliščih splošno stalno raste. L. 1896/7 je bilo skupaj 16.196 vseučiliščnikov, l. 1902/3 pa 20.035. Po številu slušavcev si sledé avstrijska vseučilišča v sledečem redu: Dunajsko (7621), praško češko (3525), lvovsko (2414), krakovsko (1718), graško (1690), praško nemško (1414), inomostsko (1051), črnoviško (602). Zadnje šolsko leto je bilo manj slušavcev kot prej edino le na inomostskem vseučilišču. — Če se oziramo na narodnost, moramo pred vsem dunajsko vseučilišče odšteti kot mednarodno. Potem imajo tri slovanska vseučilišča (Praga, Lvov, Krakov) skupaj 7657 slušavcev, a štiri nemška (Praga, Inomost, Gradec, Črnovice) samo 4757. — Število slušateljic znatno pada. Izpočetka so se ženske

krepko zagnale na univerze, a zdaj jih popuščajo, kakor kažejo sledeče številke. Največ slušateljic ima Dunaj (1901/2 — 303, 1902/3 — 188), potem pridejo: Krakov (1901 — 153, 1902 — 104), Praga, češko vseučilišče (1901 — 109, 1902 — 80), Gradec (1901 — 123, 1902 — 78), Lvov (1901 — 147, 1902 — 72), Praga, nemško vseučilišče (1901 — 31, 1903 — 24), Črnovice (1901 — 30, 1902 — 24), Inomost (1901 — 7, 1902 — 10). To je pač znaten upadek. — Na praški češki univerzi je zelo padlo število medicincev, a filozofični oddelek kaže največji prirastek v Avstriji.

Profesor Korš o „Ruski antologiji“. V letošnjem se mem zvezku „Izvestij oddeljenja ruskago

Kardinal Merry del Val,
novi državni tajnik sv. očeta.

jazyka i slovesnosti Imperatorskoj akademiji nauk“ priobčuje g. prof. E. Korš jako laskavo oceno „Ruske antologije v slovenskih prevodih“. V prvi vrsti jo pozdravlja kot dokaz, da se že vsaj v prosvetnem oziru vrši za nas Slovence velepomembno zblíževanje z mogočnimi brati na severu; omenja sicer, da nekateri pesniki niso vpoštrevani po zaslugi in v pravek razmerju, — pač menda zato, ker je prevajavcem nedostajalo ruskih knjig — da so si zlasti mlajši prevajavci po navadi modernoslovenskih pesnikov tuintam prizadevali zanemariti rimo ali original, bodisi gledé vsebine, bodisi gledé merila, a vobče je njegova sodba jako ugodna. Cela ocena g. Korša priča o njegovih gorkih simpatijah za naš narod,